

СХВАЛЕНО

Вченою радою Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка (протокол № 5 від «01» грудня 2025р.)

ЗАТВЕРДЖЕНО
Ректор Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка

Євген СОБОЛЬ

**Програма
підвищення кваліфікації педагогічних працівників
у сфері післядипломної освіти для осіб з вищою освітою
Галузі знань: А Освіта**

Предметна спеціальність: А4.01 «Середня освіта (Українська мова і література)»

Складники програми	Зміст програми
Назва програми	«Формування навичок 4К на уроках української мови і літератури в НУШ: креативність, критичне мислення, комунікація, колаборація»
Розробники	Людмила КРИЧУН кандидат філологічних наук, доцент кафедри української філології та журналістики
Напрямок	розвиток професійних компетентностей (знання навчального предмета, фахових методик, технологій)
Форми підвищення кваліфікації	очна, дистанційна, змішана
Вид підвищення кваліфікації	навчання за програмою
Цільова аудиторія	учителі української мови і літератури
Мета програми	Ознайомлення з методикою СОУП, та шляхами й способами розвитку навичок майбутнього: комунікації, колаборації, критичного мислення і креативності
Зміст програми (анотація)	1. Методика СОУП як інструмент розвитку навичок майбутнього в учнів 2. Креативне письмо та сторителінг у рідномовному дискурсі 3. Тріада компетентностей – розуміння тексту – уміння його аналізувати – уміння творити текст у контексті формування навичок критичного мислення 4. Комунікативні стратегії і тактики різних типів дискурсу 5. Стратегії групової роботи з української мови та літератури в позаурочний час
Обсяг програми (тривалість)	30 годин, або 1,5 кредита ЄКТС з урахуванням самостійної роботи
Перелік компетентностей, що вдосконалюватимуться/набуватимуться	СК 01 Здатність формувати і розвивати в здобувачів освіти ключові компетентності і наскрізні вміння, визначені державними стандартами освіти.

	<p>СК 02 Здатність добирати і використовувати сучасні й ефективні методики і технології навчання, виховання й розвитку здобувачів освіти.</p> <p>СК 03 Здатність формувати ціннісні ставлення в здобувачів освіти</p> <p>СК 04 Здатність використовувати цифрові технології в освітньому процесі.</p> <p>СК 05 Здатність конструктивно й безпечно взаємодіяти з учасниками освітнього процесу.</p> <p>СК 06 Здатність здійснювати власний професійний розвиток.</p>
Види діяльності	Лекція, практичне заняття, тренінг, майстер-клас, конференція з обміну досвідом / «круглий стіл», консультація / дистанційна консультація, самостійна робота
Результати підвищення кваліфікації	<p>ПРН 01. Знає ключові компетентності та наскрізні вміння, які мають бути сформовані в здобувачів освіти.</p> <p>ПРН 02. Добирає різні методи й прийоми для навчання здобувачів освіти і способи представлення ними досягнутих результатів.</p> <p>ПРН 03. Використовує комунікацію як інструмент формування у здобувачів освіти ціннісних ставлень.</p> <p>ПРН 04. Застосовує в обговоренні освітніх, соціальних і життєвих проблем методики усвідомленого й емпатичного слухання, ненасильницької та безконфліктної комунікації.</p> <p>ПРН 05. Володіє навичками критично оцінювати достовірність, надійність інформаційних джерел, вплив інформації на свідомість і розвиток здобувачів освіти, на прийняття рішень.</p> <p>ПРН 06. Знає підходи до організації освітнього процесу з використанням цифрових технологій.</p> <p>ПРН 07. Здійснює власний професійний розвиток у контексті навчання впродовж життя.</p>
Строки виконання програми	2026 рік
Місце виконання програми	Центральноукраїнський державний університет імені Володимира Винниченка
Вартість надання освітньої послуги	800 грн
Документ, що видається за результатами підвищення кваліфікації	сертифікат про підвищення кваліфікації

НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва модулів/тем	Кількість кредитів ECTS	Кількість годин					Самостійна робота
			Загальний обсяг	Аудиторних				
				Усього	у тому числі:			
				лекції	лабораторні	практичні		
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.	Методика СОУП як інструмент розвитку навичок майбутнього в учнів		6	4	2		2	2
2.	Креативне письмо та сторителінг у рідномовному дискурсі		6	4	2		2	2
3.	Тріада компетентностей – розуміння тексту – уміння його аналізувати-уміння творити текст у контексті формування навичок критичного мислення		12	8	4		4	4
4.	Комунікативні стратегії і тактики різних типів дискурсу		6	4	2		2	2
5.	Стратегії групової роботи з української мови та літератури в позаурочний час		12	8	4		4	4
	Підсумкова конференція		3	2			2	1
		1,5	45	30	14		16	15
	Фактична тривалість навчання			30				

**Програми навчальних дисциплін
програми підвищення кваліфікації педагогічних працівників у сфері
післядипломної освіти для осіб з вищою освітою**

Галузі знань: А Освіта

Спеціальність: А4.01 Середня освіта (Українська мова і література)

Назва програми:

**«Формування навичок 4К на уроках української мови і літератури в
НУШ»**

Назва навчальної дисципліни: Методика СОУП як інструмент розвитку навичок майбутнього в учнів.

Цільовий компонент: формування навички системно орієнтованого управління навчанням у контексті індивідуальної освітньої траєкторії здобувачів освіти й реалізації завдань формувального оцінювання навчальних здобутків.

Змістовий компонент: принципи системності організації діяльності: завдання – результат – зворотний зв'язок – корекція; принцип прозорості як засіб розвитку самостійності й уміння працювати на реалізацію мети; принцип індивідуальної траєкторії. Навички 4 К: комунікація, колаборація, критичне мислення, креативність

Процесуальний компонент: лекція-дискусія, практикум із роботи над методичними кейсами, розробка й аналіз педагогічних ситуацій

Результативний компонент:

ПРН 01 Знає ключові компетентності та наскрізні вміння, які мають бути сформовані в здобувачів освіти.

ПРН 02 Добирає різні методи й прийоми для навчання здобувачів освіти і способи представлення ними досягнутих результатів.

ПРН 03 Використовує комунікацію як інструмент формування у здобувачів освіти ціннісних ставлень.

ПРН 04 Застосовує в обговоренні освітніх, соціальних і життєвих проблем методики усвідомленого й емпатичного слухання, ненасильницької та безконфліктної комунікації.

ПРН 05 Володіє навичками критично оцінювати достовірність, надійність інформаційних джерел, вплив інформації на свідомість і розвиток здобувачів освіти, на прийняття рішень.

ПРН 06 Знає підходи до організації освітнього процесу з використанням цифрових технологій.

ПРН 07 Здійснює власний професійний розвиток у контексті навчання впродовж життя.

Список рекомендованої літератури:

1. Гринько Т. О. Методика СОУП як інструмент розвитку навичок самостійного навчання в учнів середньої школи // Педагогічний дискурс. — 2021. — № 30. — С. 45–52.

2. Кричун Л. П. Особистісно орієнтоване навчання: технологія «мозкового штурму» в практиці навчання української мови й літератури в ЗЗСО. *Наукові записки. Серія: Філологічні науки*. Випуск 205 (2023). с. 92–98 (<https://doi.org/10.32782/2522-4077-2023-205-13>).

3. Кричун Л. П., Бойко В. В. Штрихи до реалізації технології критичного мислення: мовно-літературний напрям. . *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки*, Випуск 220 (2025). С.213-217. (<https://doi.org/10.36550/2415-7988-2025-1-220>)

4. Мітра С. Навчальні середовища, що самоорганізуються: інновації в освіті майбутнього / пер. з англ. — Київ: Освіта Нова, 2018. — 164 с.

5. Петренко Л. В. Освітні технології майбутнього: компетентнісний підхід та інноваційні моделі навчання. — Харків: Ранок, 2019. — 188 с.

6. Фукуяма М. Майбутнє компетентностей: як змінюється освітній ландшафт у XXI столітті / пер. з англ. — Львів: Видавництво УКУ, 2020. — 224 с.

Назва навчальної дисципліни: **Креативне письмо та сторителінг у рідномовному дискурсі**

Цільовий компонент: Отримання знань про принципи, прийоми та техніки креативного письма; формування умінь створювати власні наративи, які відображають культурно-національні цінності; розвиток здатності використовувати сторителінг як педагогічний інструмент мотивації, комунікації та самовираження в освітньому процесі.

Змістовий компонент: поняття креативного письма та його жанрове розмаїття (есе, малюнок, блог, поетичний текст, коротка проза, освітній сторителінг); елементи сторителінгу: герой, конфлікт, кульмінація, трансформація, емоційна напруга; український культурний контекст у творчому письмі (наративи ідентичності, мова як маркер культури); техніки розвитку уяви, асоціативного мислення та метафоричного письма; сторителінг як педагогічна стратегія (створення навчальних історій, сценаріїв уроків, інтерактивних завдань).

Процесуальний компонент: форми: інтерактивна лекція, творчі майстерні, воркшопи,

тренінгові заняття, проєктна робота, **методи:** метод «вільного письма», сторителінг через образ, рольова гра, аналіз зразків українського художнього письма **засоби:** презентація, Google Docs для колективного письма, Padlet для створення «сторителінг-стіни», мультимедійні ресурси (відео-історії, подкасти).

Результативний компонент:

ПРН 01 Знає ключові компетентності та наскрізні вміння, які мають бути сформовані в здобувачів освіти.

ПРН 02 Добирає різні методи й прийоми для навчання здобувачів освіти і способи представлення ними досягнутих результатів.

ПРН 03 Використовує комунікацію як інструмент формування у здобувачів освіти ціннісних ставлень.

ПРН 04 Застосовує в обговоренні освітніх, соціальних і життєвих проблем методики усвідомленого й емпатичного слухання, ненасильницької та безконфліктної комунікації.

ПРН 05 Володіє навичками критично оцінювати достовірність, надійність інформаційних джерел, вплив інформації на свідомість і розвиток здобувачів освіти, на прийняття рішень.

ПРН 06 Знає підходи до організації освітнього процесу з використанням цифрових технологій.

ПРН 07 Здійснює власний професійний розвиток у контексті навчання впродовж життя.

Список рекомендованої літератури:

1. Бабкіна К. Звичка писати: Книжка-зошит для роботи зі словом, натхненням та собою. Київ : Видавничий дім «КОМОРА», 2020. 136 с.

2. Лівін М. Сторителінг для очей, вух і серця. Київ : Наш формат, 2020. 184 с.

3. Пиши сильно: практичні вправи, поради, теорія / упоряд. Litosvita. Київ : Пабулум, 2017. 240 с.

4. Холл К. Сторителінг, який не залишає байдужим / пер. з англ. Оксани Олійник. Київ: Yakaboo Publishing, 2020. 240 с.

5. Фенько Н.М. Компоненти сторителінгу в тревел-програмах регіональних філій Суспільного мовлення. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В.І.Вернадського. Серія: Філологія. Соціальні комунікації.* Том 32 (71), №4 Том 3, 2021. С.245–249. DOI:[10.32838/2710-4656/2021.4-3/40](https://doi.org/10.32838/2710-4656/2021.4-3/40)

6. Фенько Н.М., Гундерук О.О. Інструменти креативного письма в медійному сторителінгу. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В.І.Вернадського. Серія: Філологія. Журналістика.* Том 35 (74) №3, Ч.2, 2024. С.128–133. DOI: [10.32782/2710-4656/2024.3.2/21](https://doi.org/10.32782/2710-4656/2024.3.2/21)

Назва навчальної дисципліни: Тріада компетентностей – розуміння тексту – уміння його аналізувати - уміння творити текст у контексті формування навичок критичного мислення.

Цільовий компонент: розкрити важливість компетентності «розуміння тексту» як основної компетентності, що «вирощується» літературною освітою; охарактеризувати досвід інших освітніх систем у навчанні цієї компетентності; обґрунтувати органічність взаємозв'язку компетентностей «розуміння тексту» – «уміння його аналізувати» – «уміння творити текст»

Змістовий компонент: Види тексту, які вивчаються в школі. Особливості розуміння кожного виду тексту. Розуміння змісту прочитаного як шлях до формування читацької компетентності. Розвиток критичного мислення в процесі засвоєння зазначеної тріади компетентностей. Засоби досягнення синергетичного ефекту в процесі засвоєння компетентностей «розуміння тексту» - «уміння його аналізувати» – «уміння творити текст». Технології традиційного, проблемного, ігрового та особистісно спрямованого навчання у

розумінні тексту, в умінні його аналізувати та творити.

Процесуальний компонент: форми: інтерактивна лекція, тренінгові заняття; цілеспрямована самостійна робота; **методи:** проблемний виклад; дослідження в т.ч і у групах, створення алгоритмів, інтерактивні; **засоби:** презентація, інформаційні ТЗН.

Результативний компонент:

ПРН 01 Знає ключові компетентності та наскрізні вміння, які мають бути сформовані в здобувачів освіти.

ПРН 02 Добирає різні методи й прийоми для навчання здобувачів освіти і способи представлення ними досягнутих результатів.

ПРН 03 Використовує комунікацію як інструмент формування у здобувачів освіти ціннісних ставлень.

ПРН 04 Застосовує в обговоренні освітніх, соціальних і життєвих проблем методики усвідомленого й емпатичного слухання, ненасильницької та безконфліктної комунікації.

ПРН 05 Володіє навичками критично оцінювати достовірність, надійність інформаційних джерел, вплив інформації на свідомість і розвиток здобувачів освіти, на прийняття рішень.

ПРН 06 Знає підходи до організації освітнього процесу з використанням цифрових технологій.

ПРН 07 Здійснює власний професійний розвиток у контексті навчання впродовж життя.

Список рекомендованої літератури:

1. Державний стандарт базової середньої освіти Режим доступу <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/nova-ukrayinska-shkola/derzhavnij-standart-bazovoyi-serednoyi-osviti>

2. Модельні навчальні програми для 5-9 класів нової української школи Режим доступу <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/modelni-navchalni-programi-dlya-5-9-klasiv-novoyi-ukrayinskoyi-shkoli-zaprovadzhuyutsya-poetapno-z-2022-roku>

3. Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року. Режим доступу <https://www.kmu.gov.ua/npas/249613934>

4. Професійний стандарт за професіями "Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти", "Вчитель закладу загальної середньої освіти", "Вчитель з початкової освіти (з дипломом молодшого спеціаліста)" Режим доступу <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v2736915-20#Text>

5. Енциклопедія освітніх технологій та інновацій. – Х. : «Основа», 2019.

6. Клочек Г.Д. Літературна освіта в новій українській школі: стратегія і тактика реформування // Дивослово - 2017. - № 1 - С.7-12;

7. Клочек Г.Д. Літературна освіта в новій українській школі: стратегія і тактика реформування // Дивослово - 2017. - № 2 - С.2 – 12;

Назва навчальної дисципліни: Комунікативні стратегії і тактики різних типів дискурсу.

Цільовий компонент: отримання знань про природу, структуру, типологію комунікації, типи дискурсів; тактико-стратегічний потенціал мовної комунікації, сутність комунікативної стратегії і комунікативної тактики, типологію комунікативних стратегій; про текст як результат та одиницю комунікації; про комунікативні стратегії і тактики різних типів дискурсу; специфіку реалізації стратегій і тактик міжособистісного спілкування; про національно-культурну специфіку мовленнєвого етикету, прояви етноспецифіки комунікативної поведінки; формування умінь створювати власні наративи, які відображають національно-культурні цінності, ураховують етноспецифіку мовної комунікації; аналізувати

комунікативні ситуації, здійснювати комплексний комунікативний аналіз процесу спілкування.

Змістовий компонент: системний підхід до вибору стратегій, врахування цілей, цільової аудиторії, зв'язок комунікаційної діяльності із загальними організаційними цілями; принцип індивідуальної траєкторії.

Процесуальний компонент: форми: інтерактивна лекція, тренінгові заняття, моделювання ситуацій, проєктна робота; **методи:** аналіз дискурсу, опитування, анкетування, спостереження, рольова гра, аналіз зразків різних дискурсів, аналіз комунікативних ситуацій; **засоби:** презентація, мультимедійні ресурси (відео-історії, подкасти).

Результативний компонент:

ПРН 01 Знає ключові компетентності та наскрізні вміння, які мають бути сформовані в здобувачів освіти.

ПРН 02. Добирає різні методи й прийоми для навчання здобувачів освіти і способи представлення ними досягнутих результатів.

ПРН 03. Використовує комунікацію як інструмент формування у здобувачів освіти ціннісних ставлень.

ПРН 04. Застосовує в обговоренні освітніх, соціальних і життєвих проблем методики усвідомленого й емпатичного слухання, ненасильницької та безконфліктної комунікації.

ПРН 05. Володіє навичками критично оцінювати достовірність, надійність інформаційних джерел, вплив інформації на свідомість і розвиток здобувачів освіти, на прийняття рішень.

ПРН 06. Знає підходи до організації освітнього процесу з використанням цифрових технологій.

ПРН 07. Здійснює власний професійний розвиток у контексті навчання впродовж життя.

Список рекомендованої літератури:

1. Глущенко А. Комунікативні стратегії і мовленнєві тактики для аналізу дискурсу. *Рідне слово в етнокультурному вимірі*. 2022. С. 25–32. URL: <file:///C:/User%82%D1%82%D1%96-582376-1-10-20220225-5.pdf>

2. Демешко І. М., Величко В. А., Олексієнко А. В. Вплив штучного інтелекту на розвиток лінгвістичних досліджень: нові підходи та виклики. *Закарпатські філологічні студії*. Вип. 33. Том. 1. 2024. С. 37–42. URL: http://www.zfs-journal.uzhnu.uz.ua/archive/33/part_1/8.pdf

3. Демешко І. М., Тарасюк Л. М., Зінченко В. М. Лінгвістичний аналіз тенденцій у використанні української мови в науковому та освітньому дискурсах. «Вісник науки та освіти» (Серія «Філологія», Серія «Педагогіка», Серія «Соціологія», Серія «Культура і мистецтво», Серія «Історія та археологія»). Випуск № 2(32). 2025. С. 244–259. URL: <http://perspectives.pp.ua/index.php/vno/article/view/20871>

4. Leleka T., Demeshko I., Kapitan T., Apalat H., & Maksymova O. Association Fields of The Concept of “Ukraine”: A gender Aspect. ATI, Belgium Dragoman Journal of Translation Studies Issue 18, 2025. Pp. 264–291. URL: https://www.dragoman-journal.org/articles/associ_85878321 (Scopus).

5. Марченко О.М., Демешко І.М. Аналіз рекомендацій Євгена Маланюка українському суспільству як подолати «хворобу» малоросійства. «Вісник науки та освіти» (Серія «Філологія», Серія «Педагогіка», Серія «Соціологія», Серія «Культура і мистецтво», Серія «Історія та археологія»). Випуск № 1(31). 2025. С. 2227–2241. URL: file:///C:/Users/.ADMIN-E01673CCV/Downloads/D1%81%D0%BD%D0%B8%D0%BA_1_31_2025.pdf

6. Посмітна В. В. Комунікативні стратегії та тактики мас-медійного дискурсу в аспекті потенційної загрози деструктивного мовного впливу. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Сер.: Філологія. 2019. № 39. Т. 3. С. 123–126. URL: http://vestnik-philology.mgu.od.ua/archive/v39/part_3/30.pdf

Назва навчальної дисципліни: Стратегії групової роботи з української мови та літератури в позаурочний час

Цільовий компонент: формування навички системно орієнтованого управління навчанням у контексті індивідуальної освітньої траєкторії здобувачів освіти й реалізації завдань формувального оцінювання навчальних здобутків.

Змістовий компонент: принципи системності організації діяльності: завдання – результат – зворотний зв'язок – корекція; принцип прозорості як засіб розвитку самостійності й уміння працювати на реалізацію мети; принцип індивідуальної траєкторії. Навички 4 К: комунікація, колаборація, критичне мислення, креативність

Процесуальний компонент: лекція-дискусія, практикум із роботи над методичними кейсами, розробка й аналіз педагогічних ситуацій

Результативний компонент:

ПРН 01. Знає ключові компетентності та наскрізні вміння, які мають бути сформовані в здобувачів освіти.

ПРН 02. Добирає різні методи й прийоми для навчання здобувачів освіти і способи представлення ними досягнутих результатів.

ПРН 03. Використовує комунікацію як інструмент формування у здобувачів освіти ціннісних ставлень.

ПРН 04. Застосовує в обговоренні освітніх, соціальних і життєвих проблем методики усвідомленого й емпатичного слухання, ненасильницької та безконфліктної комунікації.

ПРН 05. Володіє навичками критично оцінювати достовірність, надійність інформаційних джерел, вплив інформації на свідомість і розвиток здобувачів освіти, на прийняття рішень.

ПРН 06. Знає підходи до організації освітнього процесу з використанням цифрових технологій.

ПРН 07. Здійснює власний професійний розвиток у контексті навчання впродовж життя.

Список рекомендованої літератури:

1. Александрова В. Організація позакласної роботи з української мови та літератури в школі. Матеріали XIV Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції «Проблеми та перспективи розвитку науки на початку третього тисячоліття у країнах Європи та Азії»: збірник наукових праць. Переяслав-Хмельницький, 2015. С. 159–162.

2. Афанасьєва І. І. Групова робота та метод проєктів на дистанційних уроках словесності : посібник. Кременчук, 2003. 51 с.

3. Бондаренко Л. Підготовка майбутніх учителів-філологів до проведення масової позакласної роботи з української літератури. Актуальні питання гуманітарних наук. 2021. Вип. 37, том 1. С. 185–189.

4. Діденко Н. М. Методика позакласної роботи з української мови у процесі профільного навчання : дис. ... канд. пед. Наук : 13.00.02. Київ, 2016. 299 с.

5. Ковтюх С. Л. Робота з науково обдарованою молоддю на кафедрі української мови. Робота з науково обдарованою молоддю : проблеми та перспективи: збірник матеріалів міжнародної науково-методичної конференції (17–19 травня 2018 р.). Київ : НПУ імені М. П. Драгоманова, 2018. С. 93–95.

6. Ковтюх С. Л. Елементи ділових ігор у навчанні фонетики і фонології української мови як реалізація когнітивно-комунікативного підходу. Когнітивно-комунікативні стратегії розвитку здобувачів вищої освіти у процесі професійної підготовки [збірник тез Всеукраїнського науково-практичного семінару]. Дніпро: Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, 2021. С. 54–56.

7. Ковтюх С. Л. Нагальні потреби та перспективи функціонування державної української мови. Філологічний часопис. 2023. Вип. 1 (21). С. 68–78.

8. Ковтюх С. Л. Українська мова як світова: реальність, перспектива чи мрія.

Українська мова у світі: збірник матеріалів VIII Міжнародної науково-практичної конференції, 21 серпня 2024 р. Львів, 2024. С. 76–81.

9. Корнілова К. О., Резніченко Ю. О. Ефективні форми позакласної роботи в процесі вивчення української літератури в школі. Закарпатські філологічні студії. Ужгород : ВД «Гельветика». Випуск 39. Том 1. С. 267–271.

10. Чайка О. В. Підготовка майбутніх учителів-філологів до організації позакласної творчої діяльності учнів загальноосвітніх закладів : дис. ... канд.пед. Наук: 13.00.04. Одеса, 2018. 333 с.

Керівник

навчання за програмою _____

Людмила КРИЧУН